

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Hany Veberové a soudců JUDr. Jitky Hroudové a Mgr. Marka Bedřicha v právní věci

žalobce: **Mgr. Ing. L. V.**, narozený X
bytem X
adresou pro doručování X

proti
žalované: **Česká advokátní komora**, IČO 66000777
sídlem Národní 16, 110 00 Praha 1

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 21. 8. 2017, č.j. 10.01-001052/17-002

takto:

- I. Rozhodnutí České advokátní komory ze dne 21. 8. 2017, č.j. 10.01-001052/17-002, **se zrušuje a věc se vrací** žalované k dalšímu řízení.
- II. Žalovaná je **povinna zaplatit** žalobci náhradu nákladů řízení ve výši 68 Kč do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k jeho rukám.

Odůvodnění:

1. Žalobou podanou u Městského soudu v Praze se žalobce domáhal zrušení rozhodnutí žalované ze dne 21. 8. 2017, č.j. 10.01-001052/17-002, kterým byla zamítnuta jeho žádost o určení advokáta k poskytnutí právní pomoci podle § 18 odst. 2 zákona č. 85/1996 Ab., o advokacii (dále jen „zákon o advokacii“).

2. Žalobce v podané žalobě uvedl, že mu bylo odmítnuto poskytnutí právní služby – zastupování v dovolacím řízení proti rozhodnutí Krajského soudu v Českých Budějovicích sp. zn. 8 Co 633/2014, advokátkami JUDr. Š. a JUDr. K. Sdělení o odmítnutí mu bylo sděleno pouze telefonicky, tudíž jej nemohl fakticky prokázat. Žalobce požádal o ustanovení zástupce rovněž Okresní soud v Českých Budějovicích, který jeho žádost zamítl usnesením ze dne 18. 9. 2017, sp. zn. 9 C 121/2017. Žalobce si nemůže obstarat právní zastoupení na vlastní náklady, neboť jeho jediným příjmem je invalidní důchod II. stupně ve výši X Kč. Namítal také, že ustanovená advokátka JUDr. Š. jej v odvolacím řízení fakticky nezastupovala, neboť ji v substituci zastupovala JUDr. K., která žalobce odmítla zastupovat v dovolacím řízení, a to i přesto, že okresní i krajský soud zamítl její vypovězení opatrovnictví.
3. Žalovaná ve vyjádření k podané žalobě uvedla, že žaloba je příliš obecná a nesrozumitelná. Žalobci byl ustanoven zástupce z řad advokátů pro řízení před nalézacím a odvolacím soudem, a protože nebylo uvedeno jinak, zastupování skončilo právní mocí rozhodnutí odvolacího soudu. Žalobce, pakliže měl v úmyslu požádat o ustanovení zástupce pro dovolací řízení, měl nejprve požádat o jeho ustanovení soud. Teprve v případě nevyhovění jeho žádosti by mohl žádat o určení advokáta žalovanou. Žalobce ke své žádosti nepředložil žádost o ustanovení advokáta pro dovolací řízení soudem, ani rozhodnutí o takovéto žádosti. Žalobce rovněž neosvědčil, že by se mu nepodařilo zajistit si právní služby smlouvou mezi ním a advokátem. Žalobce tedy nesplnil podmínky § 18 odst. 2 zákona o advokacii. Pokud žalobce k podané žalobě přikládá rozhodnutí soudu o neustanovení zástupce pro dovolací řízení, pak toto měl přiložit již ke své žádosti adresované žalované.
4. V podané replice žalobce uvedl, že se žalovaná mýlí, pokud se domnívá, že zastupování skončilo pravomocným rozhodnutím odvolacího soudu. Žalobce požádal Okresní soud v Českých Budějovicích o ustanovení zástupce pro dovolací řízení dne 13. 7. 2017, tudíž v době podání žádosti o ustanovení zástupce neměl k dispozici rozhodnutí soudu, neboť o jeho žádosti bylo pravomocně rozhodnuto až v lednu 2018. Žalovaná měla žalobce vyzvat, aby jí potřebné listiny předložil a vysvětlil důvody nezaslání rozhodnutí. Žalobce požádal žalovanou o ustanovení zástupce dne 1. 8. 2017 z důvodu plynutí dvouměsíční lhůty k podání dovolání, která vypršela dne 13. 8. 2017. Nicméně z rozhodnutí Okresního soudu v Českých Budějovicích o neustanovení zástupce pro obnovu řízení bylo zřejmé, že ze strany soudu nebude zástupce žalobci ustanoven. Žalobce si ani nemohl dovolit advokáta na základě plné moci, neboť nemá dostatečné finanční prostředky.
5. Soud projednal věc bez nařízení jednání za situace, kdy žalobce i žalovaná s tímto postupem výslovně souhlasili [§ 51 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s.ř.s.“)].
6. Ze správního spisu předloženého žalovanou soud zjistil, že žalobce podal dne 3. 8. 2017 žádost o určení advokáta podle § 18 odst. 2 zákona o advokacii v právní věci dovolání proti usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 30. 5. 2017, č.j. 8 Co 633/2014-480. V podané žádosti uvedl jména dvou advokátů, kteří jej odmítli zastupovat, a to konkrétně JUDr. M. K. a JUDr. Z. Č. Přílohou žalobce k podané

žádosti přiložil Prohlášení o příjmových a majetkových poměrech pro určení advokáta, oznámení o důchodu a usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 30. 5. 2017, č.j. 8 Co 633/2014-480. O podané žádosti rozhodla žalovaná napadeným rozhodnutím, které odůvodnila tím, že žalobce v dostatečném rozsahu neprokázal existenci podmínek uvedených v § 18 odst. 2 zákona o advokacii, jelikož neprokázal, že by nesplňoval podmínky pro ustanovení zástupce soudem dle zvláštních právních předpisů. Žadatel nepředložil žádné rozhodnutí soudu, jímž by byla žádost o ustanovení zástupce nebo opatrovníka soudem zamítnuta. Rovněž neprokázal, že by se mu nepodařilo zajistit si právní službu stanoveným způsobem, neboť pouhé uvedení dvou jmen advokátů, kteří měli poskytnutí právní služby odmítnout, není dostačujícím důkazem pro osvědčení nemožnosti zajistit si právní službu.

7. Městský soud v Praze přezkoumal žalobou napadené rozhodnutí a jemu předcházející řízení před správním orgánem z hlediska žalobních námitek, uplatněných v podané žalobě a při přezkoumání vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době vydání napadeného rozhodnutí (§ 75 s.ř.s.) a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.
8. Rozhodnutí o určení advokáta podle § 18 odst. 2 zákona o advokacii podléhá přezkumu ve správním soudnictví, neboť se rozhoduje o právním zastoupení v řízení před soudem. Takto viděno má určení advokáta Českou advokátní komorou zásadně stejné účinky jako jeho ustanovení rozhodnutím soudu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 9. 2008, č.j. 6 Ads 19/2008-102). Pro řízení o žádosti o určení advokáta se uplatní zákon č. 500/2004 Sb., správní řád (dále jen „správní řád“).
9. Podle § 18 odst. 2 zákona o advokacii, ve znění účinném do 31. 8. 2017, má ten, kdo nesplňuje podmínky pro ustanovení advokáta soudem podle zvláštních právních předpisů a ani se nemůže domoci poskytnutí právních služeb podle tohoto zákona (dále jen "žadatel"), právo, aby mu Komora na základě jeho včasného návrhu advokáta určila. V téže věci však může být žadateli určen Komorou advokát pouze jednou; to neplatí, odmítne-li v této věci dříve určený advokát poskytnout právní služby z důvodů uvedených v § 19. V rozhodnutí o určení advokáta Komora vymezí věc, v níž je advokát povinen právní služby poskytnout, jakož i rozsah těchto služeb. Komora může v rozhodnutí o určení advokáta stanovit i další podmínky poskytnutí právních služeb, včetně povinnosti poskytnout právní pomoc bezplatně nebo za sníženou odměnu, pokud to odůvodňují příjmové a majetkové poměry žadatele. Komorou určený advokát je povinen právní služby žadateli poskytnout za Komorou určených podmínek. To neplatí, jsou-li dány důvody pro odmítnutí poskytnutí právních služeb uvedené v § 19 nebo jde-li o zjevně bezdůvodné uplatňování nebo bránění práva; v těchto případech advokát o důvodech neposkytnutí právních služeb bez odkladu písemně vyrozumí žadatele a Komoru. Určení advokáta Komorou nenahrazuje plnou moc vyžadovanou zvláštními právními předpisy k obhajobě toho, jemuž byl advokát Komorou určen, v trestním řízení nebo k jeho zastupování v jiném řízení.
10. Podle § 18 odst. 3 zákona o advokacii, ve znění účinném do 31. 8. 2017, pokud žadatel žádá, aby mu byly právní služby určeným advokátem poskytnuty bezplatně nebo za

sníženou odměnu, je povinen současně s podáním návrhu na určení advokáta Komorou prokázat, že jeho příjmové a majetkové poměry takové poskytnutí právních služeb odůvodňují; způsob prokazování příjmových a majetkových poměrů žadatele, jakož i rozsah údajů, které je žadatel povinen Komorě sdělit, stanoví Ministerstvo spravedlnosti po předchozím vyjádření Komory vyhláškou.

11. Citované ustanovení stanoví konkrétní podmínky, jež musí být splněny, má-li být advokát určen rozhodnutím České advokátní komory. Jedná se o následující podmínky: 1) žadatel nesplňuje podmínky pro ustanovení advokáta soudem podle zvláštních právních předpisů (např. § 30 odst. 2 občanského soudního řádu, § 35 odst. 7 soudního řádu správního, § 39 trestního řádu). Přednost před určením advokáta Českou advokátní komorou má tedy jeho ustanovení soudem. Pouze v takovém případě, kdy žadatel nesplňuje zákonné podmínky pro ustanovení advokáta soudem, jsou splněny předpoklady pro posouzení, zda mu má být určen Českou advokátní komorou. Ustanovení § 18 odst. 2 zákona o advokacii proto slouží jako poslední pojistka zajištění práva na zastoupení ve smyslu čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Splnění této podmínky žadatel zpravidla prokazuje pravomocným rozhodnutím soudu o zamítnutí jeho žádosti o ustanovení zástupce. Dále 2) žadatel není schopen domoci se poskytnutí právních služeb. Uvedená podmínka ukládá žadateli povinnost osvědčit, že v dané věci požádal o poskytnutí právních služeb více advokátů, avšak všemi byl odmítnut. Splnění této podmínky bývá zpravidla prokazováno písemným potvrzením advokátů, kteří se odmítli dané věci ujmout. Konečně 3) žadatel písemně požádá Českou advokátní komoru o určení advokáta. Všechny uvedené podmínky musí být splněny kumulativně. Žádá-li žadatel o poskytnutí právních služeb bezplatně nebo za sníženou odměnu, musí mimo výše uvedené současně prokázat své příjmové a majetkové poměry. Způsob prokazování a rozsah sdělovaných údajů je stanoven vyhláškou Ministerstva spravedlnosti č. 275/2006 Sb., kterou se stanoví způsob zjišťování příjmových a majetkových poměrů žadatele o určení advokáta Českou advokátní komorou k poskytnutí právních služeb bezplatně nebo za sníženou odměnu (dále jen „vyhláška MS č. 275/2006 Sb.“).
12. Česká advokátní komora při úvaze o určení advokáta podle § 18 odst. 2 zákona o advokacii tedy vychází především z žádosti o určení advokáta, vyplněného tiskopisu „Prohlášení o příjmových a majetkových poměrech pro určení advokáta Českou advokátní komorou k poskytnutí právních služeb bezplatně nebo za sníženou odměnu podle § 18 odst. 2, 3 a 5 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů“, který je přílohou vyhlášky MS č. 275/2006 Sb., a dokladů předložených samotným žadatelem. Mimo to může přihlídnout také k dalším skutečnostem, jsou-li jí známy. Platí, že řízení o určení advokáta nemůže stát na náročném a obsáhlém dokazování, neboť je předpokladem pro další postup, a proto musí být rychlé. Důkazní břemeno k prokázání splnění zákonných předpokladů nese především žadatel. Skutečnosti rozhodné pro určení advokáta proto žadatel musí uvést přímo ve své žádosti; neučiní-li tak, Česká advokátní komora jej k tomu vyzve. Doplnění údajů na základě výzvy České advokátní komory je nezbytné především tam, kde jsou základní informace zjevně neúplné. K obdobným závěrům dospěl také Nejvyšší soud v rozhodnutí ze dne 31. 10. 2017, sp. zn. 22 Cdo 4428/2017, nebo rozhodnutí ze dne 28. 3. 2017, sp. zn. 22 Cdo 648/2017, a to v souvislosti

s rozhodováním o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce podle § 30 o.s.ř. Na uvedených závěrech je třeba trvat i v případě, kdy o určení advokáta rozhoduje Česká advokátní komora, neboť jak bylo uvedeno shora, určení advokáta Českou advokátní komorou má zásadně stejné účinky jako jeho ustanovení rozhodnutím soudu, tudíž i na toto rozhodnutí musí být kladeny shodné požadavky jako na rozhodování o ustanovení advokáta soudem.

13. Lze tedy konstatovat, že Česká advokátní komora byla povinna žalobce vyzvat k doplnění jeho žádosti o určení advokáta podle § 18 odst. 2 zákona o advokacii, a to právě o chybějící rozhodnutí soudu o zamítnutí žádosti o ustanovení zástupce pro dovolací řízení a doklady prokazující, že mu bylo poskytnutí právních služeb odmítnuto. Současně měla žalobce upozornit na možné následky, které mu v případě nevyhovění výzvě hrozí, včetně zamítnutí jeho žádosti. Pokud tak žalovaná neučinila a pouze vydala rozhodnutí o zamítnutí žádosti žalobce o určení advokáta s odůvodněním, že žalobce neprokázal v dostatečném rozsahu existenci podmínek stanovených v § 18 odst. 2 zákona o advokacii, porušila tím právo žalobce na zjištění skutkového stavu, o kterém nejsou důvodné pochybnosti ve smyslu § 3 správního řádu.
14. Je třeba také dodat, že postup České advokátní komory byl v daném případě ryze formalistický, nerespektující základní právo žalobce na právní pomoc v řízení před soudem uvedené v čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Nebyly rovněž zváženy možné negativní následky vydaného rozhodnutí. Především nelze přehlížet, že žalobce požádal Českou advokátní komoru o určení advokáta pro dovolací řízení, kdy zákonná úprava podle občanského soudního řádu stanoví obligatorní právní zastoupení dovolatele (§ 241 o.s.ř.). Za situace, kdy není dovolatel v řízení před dovolacím soudem řádně zastoupen, je tento nedostatek důvodem pro zastavení dovolacího řízení. Rozhodnutí České advokátní komory, která v daném případě řádně nezjistila skutkový stav věci a bez dalšího rozhodla o zamítnutí žádosti žalobce, jej proto vystavilo nebezpečí situace, která je označována jako *denegatio iustitiae* (odepření přístupu k soudu).
15. S poukazem na shora uvedené důvody proto Městský soud v Praze žalobou napadené rozhodnutí podle § 78 odst. 1 s.ř.s. zrušil pro vady řízení a věc vrátil žalované k dalšímu řízení (§ 78 odst. 4 s.ř.s.). V dalším řízení žalovaná nejprve vyzve žalobce k doplnění jeho žádosti, a následně znovu posoudí, zda jsou splněny zákonem stanovené podmínky pro to, aby byl žalobci na základě jeho žádosti dle § 18 odst. 2 zákona o advokacii určen advokát k poskytnutí právní služby spočívající v jeho zastupování v dovolacím řízení vedeném proti rozhodnutí Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 30. 5. 2017, č.j. 8 Co 633/2014-480. Žalovaná přitom bude vycházet z aktuálního skutkového stavu věci. Právním názorem, který soud ve zrušujícím rozsudku vyslovil, je v dalším řízení správní orgán vázán (§ 78 odst. 5 s.ř.s.).
16. O nákladech řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 věty první s.ř.s. Žalobce byl v řízení o žalobě plně úspěšný, proto mu náleží plná náhrada nákladů řízení. Žalobce nebyl v řízení právně zastoupen a jako procesně nezastoupenému účastníku řízení mu

nemůže být přiznána náhrada nákladů řízení stanovené paušální částkou podle vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 254/2015 Sb., o stanovení výše paušální náhrady pro účely rozhodování o náhradě nákladů řízení v případech podle § 151 odst. 3 o.s.ř. a § 89a exekučního řádu, nýbrž soud musí i nadále vycházet z nákladů, jejichž vynaložení bylo prokázáno (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 8. 2014, č.j. 6 As 135/2015-79). Městský soud v Praze proto žalobci přiznal pouze náhradu nákladů řízení ve výši poštovného za odeslání žaloby a repliky k vyjádření žalované, tj. ve výši 68 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 SŘS a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha, 18. dubna 2019

JUDr. Hana Veberová v. r.
předsedkyně senátu